

POKYN OBECNÉ POVAHY

nejvyššího státního zástupce

ze dne 2. 11. 2012,

**o výkonu dozoru nad dodržováním právních předpisů v místech, kde je podle
zákonného oprávnění omezována osobní svoboda**

Změna: 1/2015

Změna: 4/2015

Změna: 4/2016

Změna: 2/2017

Změna: 7/2019

Podle § 12 odst. 1 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění
pozdějších předpisů, stanovím:

ČÁST PRVNÍ

OBECNÁ ČÁST

Čl. 1

Předmět dozoru

(1) Předmětem dozoru je dodržování právních předpisů uplatňovaných vazební věznicí, věznicí, ústavem pro výkon zabezpečovací detence, školským zařízením pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy (dále jen „dozorovaný subjekt“) při výkonu vazby, trestu odnětí svobody, zabezpečovací detence, ochranné nebo ústavní výchovy, a to v místech, kde je osobní svoboda takto omezována (dále jen „místa výkonu detence“).

(2) Předmětem dozoru není dodržování interních předpisů dozorovaného subjektu, ani vhodnost či účelnost jeho postupu nebo akty, které mají pouze povahu organizační, řídicí nebo hospodářskou.

(3) Při výkonu ústavní nebo ochranné výchovy se zejména prověřuje

- a) vedení povinné dokumentace,
- b) přijímání a umístování dětí a povolování jejich pobytu mimo zařízení,
- c) zda ředitel zařízení v zákonem stanovených případech ukončuje pobyt dítěte v zařízení,
- d) dodržování práv a povinností dítěte,
- e) zda způsob výkonu ústavní nebo ochranné výchovy neohrožuje nebo nenarušuje splnění jeho účelu,
- f) zda zařízení neprodleně odesílá příslušným orgánům a osobám žádosti a stížnosti dítěte,
- g) realizace opatření ve výchově.

(4) Při výkonu vazby se zejména prověřuje

- a) přijímání a umístování obviněných včetně toho, zda osobní spisy obviněných obsahují stanovené podklady pro výkon vazby,
- b) zda byl obviněný v zákonem stanovených případech neodkladně propuštěn z vazby, zda byly dodrženy související právní povinnosti a zda nejsou ve vazbě drženy osoby, jejichž trestní stíhání bylo zastaveno,
- c) dodržování práv a povinností obviněných, zejména, zda výkon vazby nenarušuje splnění účelu vazby nebo zda obviněný není podrobován nedůvodným omezením,
- d) zda věznice neprodleně odesílá příslušným orgánům žádosti a stížnosti obviněných,
- e) uplatňování a dodržování právních předpisů o kázeňských přestupcích a vycházkách,
- f) dodržování právních předpisů o výkonu vazby u zvláštních skupin obviněných (mladiství, cizinci), zejména při umístování do cel a ve vztahu k cizincům také, zda byli stanoveným způsobem poučeni a zda v případě přemístění cizince věznice vyrozuměla příslušný konzulární úřad.

(5) Při výkonu trestu odnětí svobody se zejména prověřuje

- a) dodržování odděleného umístování odsouzených a vnitřní diferenciací výkonu trestu,
- b) zda nedochází k narušování účelu výkonu trestu odsouzenými nebo pracovníky podniků, v nichž jsou odsouzení zařazeni do práce,
- c) zda byly včas odeslány příslušným orgánům stížnosti a žádosti odsouzených,

- d) použití donucovacích prostředků příslušníkem Vězeňské služby,
- e) propuštění z výkonu trestu,
- f) ochranné léčení vykonávané v průběhu výkonu trestu odnětí svobody,
- g) ukládání a výkon kázeňských trestů a udělování kázeňských odměn odsouzeným,
- h) zaměstnávání odsouzených,
- i) zda se přihlíží k vyživovací povinnosti odsouzených,
- j) zda program zacházení obsahuje náležitosti stanovené zákonem,
- k) zda jsou ředitelem věznice předkládány návrhy na přeřazování odsouzených do věznice jiného typu a návrhy na podmíněné propuštění odsouzených z výkonu trestu odnětí svobody.

(6) Při výkonu trestu odnětí svobody mladistvými se dále prověřuje, zda

- a) mladiství vykonávají trest odděleně od ostatních odsouzených,
- b) se věznice zaměřuje na výchovu a přípravu mladistvého,
- c) věznice u mladistvého, který má plnit povinnou školní docházku, zabezpečuje její plnění vyučováním místo výkonu práce,
- d) věznice k profesní přípravě mladistvého žádá o vyjádření zákonného zástupce, který s mladistvým udržuje styk, a o vyjádření orgánu sociálně-právní ochrany dětí,
- e) věznice za splnění zákonných podmínek umožní přerušování výkonu trestu odnětí svobody.

(7) Při výkonu trestu odnětí svobody odsouzenými matkami se dále prověřuje

- a) vyřizování žádosti odsouzené matky nezletilého dítěte o povolení, aby ve výkonu trestu odnětí svobody měla dítě u sebe a starala se o ně za zákonných podmínek,
- b) zda je umožněno přerušování výkonu trestu za splnění zákonných podmínek.

(8) Při výkonu trestu odnětí svobody odsouzenými s duševními poruchami a s poruchami chování se dále prověřuje, zda se ve vnitřním řádu věznice a při volbě obsahu a forem programu zacházení přihlíží k závěrům odborného lékařského posouzení těchto odsouzených a k nutnosti individuálního nebo skupinového terapeutického působení.

(9) Při výkonu zabezpečovací detence se zejména prověřuje

- a) umístování chovanců do ústavů včetně odděleného umístování stanovených skupin chovanců,

- b) dodržování práv a povinností chovanců,
- c) vzdělávání a zaměstnávání chovanců,
- d) ukládání a výkon kázeňských trestů a udělování kázeňských odměn,
- e) použití omezovacích prostředků,
- f) náležitosti evidence osob a povinné dokumentace.

10) Při výkonu ústavní nebo ochranné výchovy, vazby, trestu odnětí svobody, trestu odnětí svobody mladistvými, trestu odnětí svobody odsouzenými matkami, trestu odnětí svobody odsouzenými s duševními poruchami a s poruchami chování a při výkonu zabezpečovací detence je předmětem pravidelného prověřování i způsob zacházení s osobami omezenými na osobní svobodě podle zákona z toho hlediska, zda nejde o špatné zacházení, kterým se rozumí zacházení nerespektující lidskou důstojnost.

Čl. 2

Zajištění nestrannosti při výkonu dozoru

(§ 2 odst. 2 a § 24 zákona o státním zastupitelství)

Krajský státní zástupce zajistí, v souladu s možnostmi konkrétního pracoviště, aby dozor nad dodržováním právních předpisů v místech výkonu vazby, trestu nebo zabezpečovací detence nevykonával ten státní zástupce, který působí nebo působil v jiných řízeních vedených s osobami drženými v příslušném zařízení dozorovaného subjektu.

Čl. 3

Podklady pro výkon dozoru

(1) Podněty k výkonu dozoru vyřídí státní zastupitelství jako podání podle zákona o státním zastupitelství.1

(2) Vlastní poznatky nebo poznatky, které mu byly postoupeny, využije státní zastupitelství při plánování prověrek nebo je prošetří samostatně.

Čl. 4

Zásada oficiality a nezastupitelnosti

(§ 2 odst. 1 a § 3 odst. 1 zákona o státním zastupitelství)

(1) Státní zastupitelství vykonává dozor z úřední povinnosti.

(2) Státní zástupce koná dozor samostatně. Probíhá-li šetření prováděné

jinými orgány a státní zástupce získá jeho výsledky, posoudí jejich využitelnost pro vlastní výkon dozoru.

Čl. 5

Metody výkonu dozoru

(1) Metodami výkonu dozoru jsou prověrka nebo šetření prováděné na základě podnětu nebo jiného poznatku. Postačí-li k posouzení postupu dozorovaného subjektu šetření, není nutné provádět prověrku.

(2) Pravidelnou součástí výkonu dozoru ve školském zařízení je pohovor státního zástupce s více dětmi konaný jednotlivě tak, aby zaručoval anonymitu případným sdělením dítěte.

(3) V případě zjištění mimořádné události státní zastupitelství vždy přezkoumá související postup dozorovaného subjektu, a to zpravidla šetřením.

Čl. 6

Prověrka

(1) Prověrky v obvodu své působnosti provádí státní zástupce podle jím zpracovaného plánu prověrek na kalendářní rok a podle plánů jednotlivých prověrek. Přílohou plánu prověrek na kalendářní rok je seznam těch zařízení označených v čl. 1 odst. 1, ve kterých přísluší státnímu zastupitelství vykonávat dozor nad dodržováním právních předpisů o výkonu omezení osobní svobody na základě zákonného oprávnění.

(2) Plán prověrek na kalendářní rok obsahuje přehled plánovaných prověrek v jednotlivých dozorovaných subjektech a jejich základní věcné zaměření. Nemusí být uvedena přesná data plánovaných prověrek, postačí kalendářní měsíce. Státní zastupitelství příslušné k výkonu dozoru zašle tento plán do konce měsíce ledna kalendářního roku, na nějž je plán zpracován, státnímu zastupitelství příslušnému k výkonu dohledu.

(3) V plánu prověrek na kalendářní rok státní zástupce naplánuje prověrky

a) u dětského domova a dětského domova se školou nejméně 2x za rok,

b) u výchovného ústavu nejméně 1x za 4 měsíce,

c) u ostatních dozorovaných subjektů nejméně 1x za 3 měsíce.

(4) Odůvodňují-li to potřeby výkonu dozoru, státní zástupce provede prověrku i mimo plánovaný interval.

(5) Plán jednotlivé prověrky vychází ze zaměření dozoru podle čl. 1 odst. 3 až 9 a podle čl. 14 a 18 a vlastních poznatků státního zástupce a věnuje pozornost též

plnění opatření z předcházejících prověrek. Obsahuje zejména označení dozorovaného subjektu, den, kdy bude prověrka provedena, a hlediska, na která se státní zástupce miní při prověrce zaměřit.

(6) Státní zástupce projedná výsledek prověrky provedené v zařízení s jeho ředitelem nebo zástupcem ředitele. O průběhu a výsledku prověrky pořídí státní zástupce zápis, v němž zejména uvede:

- a) dobu a místo prověrky a přesné označení dozorovaného subjektu,
- b) své jméno, příjmení a funkci,
- c) předmět prověrky,
- d) ověření, zda byla splněna opatření z předchozí prověrky,
- e) jména a pracovní zařazení zaměstnanců, od nichž vyžádal vysvětlení, a obsah tohoto vysvětlení,
- f) jména držených osob, s nimiž hovořil, obsah tohoto hovoru, a zda se tak stalo bez přítomnosti jiných osob,
- g) způsob vyřízení stížností, oznámení a podnětů dětí,
- h) přehled prověřených spisů nebo datových souborů,
- i) výsledek prověrky - popis zjištěného skutkového stavu prověřovaného podle zaměření prověrky, skutková charakteristika stavu odporujícího právnímu předpisu a uvedením jeho porušeného ustanovení, podkladu, z něhož bylo toto porušení právního předpisu zjištěno, jakož i konkrétního jednání, jímž k porušení došlo,
- j) v případě zjištění porušení právního předpisu rovněž své opatření reagující na toto porušení včetně sdělení, zda a proč byl či nebyl shledán důvod k písemnému vyhotovení ústně vydaného příkazu,
- k) jméno a funkci osoby, s níž byl výsledek prověrky projednán, a stanovisko této osoby k výsledku prověrky.

(7) Stejnopis plánu prověrky a zápisu o prověrce zašle státní zástupce do 20 pracovních dnů od ukončení prověrky státnímu zastupitelství příslušnému k výkonu dohledu a Nejvyššímu státnímu zastupitelství. Dozorovanému subjektu se plán prověrky ani zápis o prověrce nezasílá.

Čl. 7

Šetření prováděné na základě podnětu nebo jiného poznatku

(1) Při šetření se státní zástupce zaměřuje na skutečnosti obsažené v podnětu nebo jiném poznatku, není však jejich vymezením a rozsahem vázán.

(2) O průběhu a výsledku šetření učiní státní zástupce do spisu záznam, z něhož musí být vždy patrné, co a jak bylo šetřeno, zda bylo či nebylo zjištěno porušení právních předpisů a pokud ano, jaká konkrétní opatření státní zástupce učinil. V rozsahu, v němž jsou tyto náležitosti uvedeny v písemných opatřeních obsažených ve spise, postačí v záznamu na tato opatření odkázat; jsou-li tyto náležitosti v úplnosti uvedeny v písemných opatřeních obsažených ve spise, není třeba záznam učinit.

Čl. 7a

Šetření prováděné na základě podnětu k prověření špatného zacházení

(1) Podnětem k prověření špatného zacházení je každé podání osoby omezené na svobodě v zařízení, ve kterém státní zastupitelství podle zákona vykonává dozor, jež obsahuje tvrzení o skutečnostech nasvědčujících nelidskému zacházení s člověkem omezeným na svobodě jako je mučení, ponižující či jiné nelidské zacházení, které nese rysy opovrhování člověkem nebo nerespektování jeho lidské důstojnosti.

(2) Státní zastupitelství tvrzené skutečnosti podle odstavce 1 prošetří s maximálním urychlením, aby příkazem k zachování předpisů platných pro výkon omezení osobní svobody podle zákona nebo nařízením bezodkladného propuštění podatele ze zařízení, je-li tam držen nezákonně, účinně zabránilo dalšímu pokračování ve špatném zacházení, jestliže je objektivně zjištěno⁶⁾. Prošetřením s maximálním urychlením v rámci nejzazší zákonné lhůty⁷⁾ se rozumí prošetřování v podnětu tvrzených skutečností, které nepřesáhne dobu 14 dnů ode dne doručení podnětu státnímu zastupitelství, které je věcně a místně příslušné k výkonu dozoru. V této době také vyrozumí podatele o vyřízení podnětu. Jestliže je podnět důvodný a šetřením potvrzené skutečnosti o nelidském zacházení vedly k vydání uvedeného příkazu k zachování právních předpisů, pak státní zastupitelství zašle jeho kopii podateli v příloze vyrozumění o vyřízení podnětu. Zjistí-li však státní zastupitelství v průběhu šetření, že se tvrzené skutečnosti podle odstavce 1 nepotvrdily, pak o vyřízení podnětu podá podateli zprávu dříve, než uplyne lhůta stanovená zákonem o státním zastupitelství pro vyřizování podání⁷⁾.

(3) Státní zastupitelství při využívání dozorových metod podle zákonů, které je upravují, seznámí podatele s podklady pro vyřízení jeho podnětu a podle zákona jej vyzve, aby se k podkladům vyjádřil⁸⁾; o vyjádření podatele vyhotoví záznam.

(4) Státní zastupitelství za výjimečných okolností zváží, zda je seznámení podatele s podklady nebo s některými podklady vyřízení podnětu vhodné, zejména pokud by to ohrozilo udržení klidu a pořádku ve věznici nebo v zařízení pro výkon zabezpečovací detence. Zcela zvláštní postup a způsob zvolí při seznamování dítěte s podklady šetření jeho podnětu, které bylo provedeno ve školském zařízení, kde se vykonává ústavní nebo ochranná výchova. Státní zastupitelství přihlédne k věku a rozumové vyspělosti dítěte, jakož i k jeho schopnosti porozumět významu a obsahu podkladu. Státní zástupce podle toho rozhodne, zda přistoupí k seznámení dítěte s podklady šetření. Nebudou-li však tomu bránit rozumové schopnosti a vyspělost dítěte i vzhledem k jeho věku, pak se dítěti vyjádření k podkladům šetření z jeho podnětu umožní.

(5) Není-li podatel se způsobem vyřízení spokojen, může požádat o přezkoumání vyřízení podnětu podle ustanovení zákona o státním zastupitelství o přijímání a vyřizování podání.⁹⁾ Nejblíže vyšší státní zastupitelství přezkoumá vyřízení podnětu bez zbytečných průtahů. Přezkoumáním vyřízení podnětu bez zbytečných průtahů se rozumí přezkoumání nejdéle po dobu, která nepřesáhne 30 dnů ode dne doručení podnětu tomuto nejblíže vyššímu státnímu zastupitelství. Ve stejné době nejblíže vyšší státní zastupitelství vyrozumí podatele o výsledku přezkoumání.

(6) Jestliže je podnět k přezkoumání vyřízení podnětu nižším státním zastupitelstvím důvodný, přezkoumáním vyřízení se potvrdily podatelem tvrzené skutečnosti o špatném zacházení a na jeho základě bylo pokynem uloženo vydání příkazu k zachování předpisů nebo nařízení propuštění podatele ze zařízení, je-li tam držen nezákonně, a tento pokyn byl nezákonně odmítnut nebo nebyl proveden bez zbytečných průtahů, pak vyšší státní zastupitelství učiní tato opatření za podmínek stanovených v ustanovení zákona o státním zastupitelství o atrakci¹⁰⁾.

Čl. 8

Příkaz

(1) Zjistí-li státní zástupce porušení právních předpisů uvedených v čl. 1 odst. 1, vždy vydá příkaz. Příkaz nelze nahradit doporučením, projednáním, upozorněním ani jiným postupem mimo působnost státního zastupitelství.

(2) Státní zástupce se nezabývá tím, zda má dozorovaný subjekt pro splnění příkazu vytvořeny věcné, finanční, organizační či personální podmínky. Od vydání příkazu může upustit pouze v tom případě, jestliže porušení právních předpisů již prokazatelně skončilo a současně je z konkrétních okolností zřejmé, že opakování takového porušení je vyloučeno.

(3) Příkaz se vydává zpravidla písemně. Písemný příkaz obsahuje:

- a) název státního zastupitelství a jeho spisovou značku,
- b) místo a datum vydání,
- c) označení adresáta příkazu,
- d) citaci zákonného ustanovení, podle kterého je vydán,
- e) výrok - co má adresát příkazu vykonat nebo čeho se má zdržet,
- f) odůvodnění - označení konkrétního postupu dozorovaného subjektu, který byl shledán v rozporu s právními předpisy a uvedení konkrétních ustanovení právních předpisů, která byla porušena, a stručné odůvodnění tohoto závěru,
- g) jméno a podpis státního zástupce, který příkaz vydal,

h) kulaté razítko státního zastupitelství.

(4) V naléhavých případech, není-li možné ihned vyhotovit písemný příkaz, nebo v případech, kdy lze ihned zjednat nápravu, může státní zástupce vydat příkaz ústně. O ústně vydaném příkazu učiní státní zástupce záznam do spisu v rozsahu údajů podle odstavce 3 písm. a) až e) a g) a ve lhůtě do tří dnů jej potvrdí písemně včetně odůvodnění podle odstavce 3 písm. f) a kulatého razítka podle odstavce 3 písm. h).

(5) Státní zástupce nemusí ústně vydaný příkaz potvrzovat písemně, pokud byla zjednána náprava již za jeho přítomnosti nebo pokud byl o zjednání nápravy vyrozuměn elektronickou poštou nebo faxem ve lhůtě 3 dnů ode dne, kdy příkaz vydal ústně.

Čl. 9

Mimořádné události

(1) Mimořádnými událostmi jsou zejména události uvedené ve zvláštní části tohoto pokynu obecné povahy, pokud k nim došlo v místě výkonu detence při jejím výkonu.

(2) Státní zástupce podá nejdéle do 5 pracovních dnů ode dne, kdy se o mimořádné události dověděl, základní informaci státnímu zastupitelství příslušnému k výkonu dohledu a odboru veřejné žaloby v netrestních věcech Nejvyššího státního zastupitelství. Základní informaci lze podat například telefonicky, elektronickou poštou nebo faxem a její obsah tvoří skutkový popis případu a jeho známé dopady.

(3) Státní zástupce prošetří každou mimořádnou událost nejdéle do 2 měsíců ode dne, kdy se o mimořádné události dověděl. O výsledku šetření podá v téže lhůtě informaci státnímu zastupitelství příslušnému k výkonu dohledu a odboru veřejné žaloby v netrestních věcech Nejvyššího státního zastupitelství; státní zastupitelství příslušné k výkonu dohledu může státnímu zastupitelství příslušnému k výkonu dozoru uložit, aby informace byla podána v kratší lhůtě nebo aby o šetření a případných opatřeních byly v určitých lhůtách podávány průběžné informace. Není-li možné šetření ukončit ve lhůtě stanovené tímto pokynem obecné povahy nebo státním zastupitelstvím příslušným k výkonu dohledu, podá státní zástupce informaci o dosavadních výsledcích šetření a případných opatřeních a současně uvede, kdy lze konec šetření očekávat.

(4) Při prošetřování mimořádné události se státní zástupce zaměřuje na to, zda se dozorovaný subjekt před mimořádnou událostí, po ní nebo v souvislosti s ní dopustil porušení právních předpisů při výkonu detence.

Čl. 10

Informace o mimořádné události

(1) V informaci podle čl. 9 odst. 3 je nutno uvést:

- a) zdroj poznatku o mimořádné události,
- b) popis skutkových okolností, v nichž spočívá mimořádná událost,
- c) vyhodnocení všech souvisejících postupů dozorovaného subjektu před, po i v době mimořádné události a jednoznačné odůvodněné stanovisko, zda byly tyto postupy v souladu s právními předpisy, nebo odůvodněné stanovisko, že mezi mimořádnou událostí a postupem dozorovaného subjektu není žádná souvislost,
- d) veškerá opatření učiněná státním zastupitelstvím při výkonu dozoru nad detencí, zejména výsledek šetření nebo prověrky se stručným přehledem využitých dozorových oprávnění, stejnopisy vydaných písemných příkazů nebo nařízení, kopie záznamů o ústních příkazech, výtěžení poznatků pro trestní řízení apod.

(2) Náležitosti podle odstavce 1 písm. a), b) nemusí informace obsahovat, pokud byly v úplnosti obsaženy v základní informaci podle čl. 9 odst. 2. Při podávání průběžných informací se odstavec 1 užije přiměřeně; skutečnosti, které již byly uvedeny v základní informaci nebo v předcházející průběžné informaci, se opakovaně neuvádějí.

Čl. 11

Informace o nesplnění příkazu státního zástupce

(1) Jestliže se státní zastupitelství dozví, že dozorovaný subjekt neprovedl nebo provedl jen zčásti příkaz nebo nařízení státního zástupce nebo je provedl s odkladem, neprodleně podá o takové události informaci státnímu zastupitelství vykonávajícímu dohled a odboru veřejné žaloby v netrestních věcech Nejvyššího státního zastupitelství.

(2) V informaci uvede:

- a) označení dozorovaného subjektu a dozorového státního zastupitelství,
- b) úplné znění vydaného příkazu nebo nařízení (může být nahrazeno kopií písemného příkazu nebo nařízení),
- c) důvod neprovedení nebo průtahů tvrzený dozorovaným subjektem,
- d) učiněná či zamýšlená opatření při výkonu dozoru nebo dohledu včetně předání tohoto poznatku dalším úřadům.

Čl. 12

Dohled

(1) Státní zastupitelství příslušné k výkonu dohledu zejména

a) přijímá a vyhodnocuje plány prověrek, zápisy o prověrkách, informace o mimořádných událostech a poznatky o dodržování právních předpisů v dozorovaných subjektech,

b) nejméně jedenkrát ročně provádí prověrky činnosti státních zastupitelství vykonávajících dozor, přitom se zaměřuje zejména na kvalitu dozoru, jeho jednotné provádění v dozorovaných subjektech téhož druhu a příčiny případných odlišností při provádění dozoru,

c) vyřizuje opakované podněty.

(2) Státní zastupitelství příslušné k výkonu dohledu dále

a) na základě poznatků získaných při činnostech uvedených v odstavci 1 metodicky sjednocuje provádění dozoru státními zastupitelstvími v obvodu své působnosti,

b) do konce měsíce února předkládá Nejvyššímu státnímu zastupitelství zprávu s konkrétním popisem stavu dozoru na jednotlivých úsecích jeho výkonu v předcházejícím kalendářním roce, řešených problémech, zvolených řešeních a s případnými žádostmi o metodickou pomoc; o metodickou pomoc může požádat kdykoli i mimo rámec uvedené zprávy.

Čl. 13

Využívání poznatků a metodika

(1) Státní zástupce vykonávající dozor:

a) podá využitelné informace státním zástupcům specializovaným na věci trestní nebo mimotrestní,

b) poznatky, které mohou být podkladem pro využití zvláštní žalobní legitimace nejvyššího státního zástupce k ochraně veřejného zájmu², předloží Nejvyššímu státnímu zastupitelství přiměřeně podle pokynu obecné povahy nejvyššího státního zástupce o netrestní působnosti³.

(2) Státní zastupitelství příslušné k výkonu dohledu:

a) metodicky řídí státní zastupitelství příslušná k výkonu dozoru,

b) závažné poznatky o porušování právních předpisů sděluje se svým stanoviskem nejbližší vyššímu státnímu zastupitelství, které, není-li Nejvyšším státním zastupitelstvím, předá takto sdělené poznatky se svým stanoviskem Nejvyššímu státnímu zastupitelství.

(3) Nejvyšší státní zastupitelství zejména shromažďuje a vyhodnocuje poznatky a zpracovává zprávy o porušování právních předpisů ve školských zařízeních, věznicích a v ústavech a metodicky řídí dozor a dohled.

Čl. 13a

Součinnost s veřejným ochráncem práv

(1) Získá-li státní zastupitelství při výkonu dozoru v místě výkonu detence poznatek svědčící o mučení, krutém, nelidském, ponižujícím zacházení nebo trestání osoby ve výkonu detence nebo o jiném špatném zacházení s takovou osobou (například o šikaně), zašle veřejnému ochránci práv informaci, ve které uvede

- a) zdroj takového poznatku,
- b) skutkové okolnosti jednání, kterého se poznatek týká,
- c) vlastní opatření, která učinilo.

(2) Jestliže by poskytnutím informace podle odstavce 1 mohlo být ohroženo objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení, státní zastupitelství obsah informace přiměřeně omezí a veřejného ochránce práv o tom současně s poskytnutím informace uvědomí.

ČÁST DRUHÁ

ZVLÁŠTNÍ ČÁST

Hlava I

Místa, kde se vykonává ochranná nebo ústavní výchova

Čl. 14

Zaměření dozoru

(1) Státní zastupitelství se vždy zabývá tím, zda jsou děti drženy ve školském zařízení v souladu s právními předpisy, tedy na základě pravomocného rozhodnutí nebo předběžného opatření soudu a zda si školské zařízení tyto základní podklady⁴ důsledně opatřuje od orgánů sociálně právní ochrany dětí. Další zaměření dozoru volí státní zastupitelství podle své znalosti poměrů v konkrétním školském zařízení.

(2) V součinnosti s ředitelem školského zařízení státní zástupce příslušný k výkonu dozoru zajistí pro děti v tomto zařízení bezprostřední dostupnost svého telefonního čísla a adresy elektronické pošty.

Čl. 15

Návrh soudu

(1) Zjistí-li státní zástupce, že pominuly podmínky k výkonu ústavní nebo ochranné výchovy, podá bezodkladně návrh soudu na její zrušení. Obdobně podá návrh na zrušení ústavní výchovy, jestliže dítěti byla vedle ní uložena i výchova ochranná.

(2) Zjistí-li státní zástupce v průběhu dozoru nad dodržováním právních předpisů při výkonu ústavní výchovy podmínky pro podání návrhu na uložení ochranné výchovy dítěti mladšímu 15 let, které se dopustilo činu jinak trestného, nebo mladistvému, jenž spáchal takový čin, když byl trestně neodpovědný, podá návrh na uložení ochranné výchovy.

(3) Jestliže státní zástupce obdrží podnět k podání návrhu, nakládá s ním jako s podnětem k výkonu dozoru zaměřeného na zkoumání podmínek pro podání příslušného návrhu.

Čl. 16

Nařízení propuštění dítěte

(1) Zjistí-li státní zástupce, že se ve školském zařízení nenachází dostatečný právní podklad pro to, aby zde dítě bylo, vydá školskému zařízení příkaz, aby tento podklad obratem opatřilo od orgánu sociálně právní ochrany dětí. Jestliže se takový podklad školskému zařízení opatřit nepodaří, státní zástupce vychází z toho, že dítě je v zařízení nezákonně, a nařídí, aby po opětovném oznámení orgánu sociálně právní ochrany dětí bylo propuštěno. Při tom postupuje přiměřeně jako při vydání příkazu podle čl. 8.

(2) Pokud státní zástupce nařídil propuštění dítěte, prověří na místě způsob předání dítěte orgánu sociálně - právní ochrany dětí.

Čl. 17

Mimořádná událost

Mimořádnou událostí je zejména:

- a) úmrtí dítěte nebo zaměstnance zařízení nebo těžká újma na jejich zdraví,
- b) kruté zacházení s dětmi nebo jiné zvlášť hrubé porušení práva dítěte,
- c) násilí mezi dětmi, jestliže byl takovým násilím spáchán trestný čin nebo čin jinak trestný nebo jestliže se jednalo o násilí hromadné nebo jestliže bylo takové násilí z jiných důvodů mimořádné,
- d) jiná obdobně závažná skutečnost narušující výkon ústavní nebo ochranné výchovy.

Hlava II

Místa, kde se vykonává vazba, trest odnětí svobody nebo zabezpečovací detence

Čl. 18

Zaměření dozoru

(1) Státní zastupitelství se vždy zabývá tím, zda jsou obvinění, odsouzení či chovanci drženi v uvedených zařízeních v souladu s právními předpisy, tedy na základě stanovených příkazů, nařízení a rozhodnutí soudů a zda si uvedená zařízení tyto základní podklady důsledně opatřují a řádně je vedou v příslušných spisech či jiných evidencích. U odsouzených se vždy zabývá i tím, zda jsou v souladu s příslušným soudním rozhodnutím umístěni ve stanoveném typu věznice. U obviněných se vždy zabývá i tím, zda jsou dodržovány obecně závazné předpisy a pokyny soudu nebo státního zástupce k oddělenému umístění obviněných do cel.

(2) Další zaměření dozoru volí státní zastupitelství podle své znalosti poměrů v konkrétním zařízení.

Čl. 19

Nařízení propuštění

(1) Zjistí-li státní zástupce, že v důsledku porušení právního předpisu Vězeňskou službou je určitá osoba ve vazbě, výkonu trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence bez dostatečného právního podkladu, písemně nařídí, aby tato osoba byla ihned propuštěna. Přitom dbá, aby Vězeňská služba splnila povinnosti související s propuštěním z vazby nebo z výkonu trestu.

(2) Nemůže-li státní zástupce ve věznici nebo v ústavu setrvat až do propuštění osoby, jejíž propuštění nařídil, vyžádá si od ředitele věznice nebo ústavu zprávu, kdy byla osoba propuštěna.

Čl. 20

Porušení právních předpisů orgány činnými v trestním řízení

(1) Zjistí-li státní zástupce, že určitá osoba je ve vazbě, výkonu trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detenci bez dostatečného právního podkladu v důsledku porušení právního předpisu orgánem činným v trestním řízení, o této skutečnosti podá ihned telefonicky nebo osobně informaci tomu orgánu činnému v trestním řízení, který pochybil.

(2) Tuto informaci současně zašle uvedenému orgánu i elektronickou poštou nebo faxem a její stejnopis předloží státnímu zástupci věcně a místně příslušnému k posouzení případného podezření z trestného činu.

(3) Zjistí-li státní zástupce takové poznatky, které by mohly být podkladem pro podání mimořádného opravného prostředku proti rozhodnutí, na jehož základě jsou odsouzený nebo chovanec drženi ve výkonu trestu nebo zabezpečovací detence, obratem předá tyto poznatky státnímu zástupci, který je oprávněn činit další opatření v trestním řízení.

(4) Státní zástupce v přípisech a sděleních podle odstavce 1 až odstavce 3 vždy uvede, že v této oblasti dozor nevykonává a nemůže proto nařídít, aby tato osoba byla propuštěna.

Čl. 21

Mimořádná událost

Mimořádnou událostí je zejména:

- a) vzpoura vězňů nebo chovanců včetně hromadného nebo organizovaného odmítání práce nebo stravy,
- b) úmrtí nebo těžká újma na zdraví vězně nebo chovance,
- c) závažné porušení povinností ze strany zaměstnanců Vězeňské služby, jako například protekce, korupce nebo užití neoprávněného násilí nebo tělesných trestů,
- d) pokus o sebevraždu, vyjma pokusů zjevně jen demonstrativních,
- e) útěk chovance nebo nebezpečného vězně nebo útěk více vězňů,
- f) závažný fyzický útok proti vězeňskému personálu nebo proti jiné osobě, například proti orgánu činnému v trestním řízení, kontrolnímu orgánu nebo návštěvníkovi,
- g) násilí mezi vězni nebo chovanci, jestliže byl takovým násilím spáchán trestný čin nebo čin jinak trestný nebo jestliže se jednalo o násilí hromadné nebo jestliže bylo takové násilí z jiných důvodů mimořádné,
- h) hladovka trvající zpravidla alespoň 5 dní,
- i) jiná obdobně závažná skutečnost narušující výkon vazby, trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence.

ČÁST TŘETÍ

SPOLEČNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Čl. 22

Metodický návod

Podrobnosti o postupu státních zástupců při výkonu dozoru i dohledu, včetně bližšího zaměření dozoru, jsou upraveny v příloze č. 1 tohoto pokynu obecné povahy. Vzory písemností uvedené v přílohách č. 2 až 7 nejsou pro státní zástupce závazné.

Čl. 23

Zrušovací ustanovení

Zrušují se:

1. Pokyn obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně č. 5/2008, o dozoru nad místy, kde je omezována osobní svoboda.

2. Pokyn obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně č. 3/2010, kterým se mění pokyn obecné povahy č. 5/2008, o dozoru nad místy, kde je omezována osobní svoboda.

Čl. 24

Účinnost

Tento pokyn obecné povahy nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2013.

Nejvyšší státní zástupce:

JUDr. Pavel Zeman v.r.

Příloha 1

Metodický návod, kterým se upravují postupy státních zastupitelství a státních zástupců při výkonu dozoru a dohledu nad místy, kde je omezována osobní svoboda.

I.

Zásady výkonu dozoru

(1) Při výkonu dozoru zásadně nelze přihlížet k těm činům osob podrobených detenci, které jsou důvodem jejich držení v místě výkonu detence.

(2) Státní zástupce nemůže svá dozorová oprávnění převádět na ředitele, zaměstnance ani kontrolní orgány dozorovaných subjektů ani na orgány činné v trestním řízení.

(3) Státní zástupce se zabývá pouze otázkou, zda dozorovaný subjekt v místě výkonu detence při výkonu detence dodržuje obecně závazné právní předpisy. Státnímu zástupci nepřísluší zabývat se jakýmikoliv věcnými, organizačními, finančními, hospodářskými, personálními a podobnými problémy dozorovaného subjektu, ani jeho drobnými nedostatky, které nejsou porušením obecně závazného právního předpisu.

(4) Státní zástupce se nesmí zabývat ani postupem jiných než dozorovaných subjektů. Zvláště mu nepřísluší posuzovat postup advokátů ani orgánů činných v trestním řízení, zejména soudů či soudců. Činnost těchto jiných orgánů svými opatřeními v rámci výkonu dozoru nenahrazuje (viz výkladové stanovisko nejvyššího státního zástupce č. 2/2001). Jestliže přesto získá poznatky o jejich pochybeních, bez zbytečného odkladu je předá k dalším opatřením příslušným státním orgánům⁵.

(5) Jestliže státní zástupce při výkonu dozoru zjistí podezření ze spáchání trestného činu, ověří, zda tento poznatek již mají trestní specialisté, a jestliže jej

nemají, poznatek jim předá.

(6) Státní zástupce může při výkonu dozoru používat pouze prostředky, které mu byly svěřeny platnými právními předpisy, tedy především příkazy nebo nařízení. Proto je nepřípustné, aby dával dozorovanému subjektu doporučení, upozornění, rady nebo své zápisy o provedené prověrce.

(7) Jestliže dozorovaný subjekt nesplní příkaz nebo nařízení státního zástupce, státní zástupce posoudí, proč se tak stalo, a setrvá-li na důvodnosti svého příkazu nebo nařízení, postoupí tento poznatek k případnému opatření orgánu či úřadu oprávněnému ke kázeňské či personální pravomoci nad ředitelem dozorovaného subjektu orgánu či úřadu oprávněnému ke kázeňské či personální pravomoci nad ředitelem dozorovaného subjektu.

II.

Zaměření dozoru v místech, kde se vykonává ochranná nebo ústavní výchova

Vedle obligatorního zaměření dozoru podle § 14 odst. 1 tohoto pokynu obecné povahy se státní zástupce podle své znalosti poměrů v konkrétním školském zařízení sám iniciativně zaměřuje na ty oblasti, v nichž lze předpokládat porušení právních předpisů. Ne zvolí-li jiné zaměření, zaměří svůj dozor na následující oblasti:

- a) zda školské zařízení vede povinnou dokumentaci podle § 5 ZVÚOV,
- b) zda školské zařízení dodržuje právní předpisy při přijímání dětí k pobytu, při jejich umísťování, přemísťování a při povolování jejich pobytu mimo školské zařízení,
- c) dodržování jednotlivých práv dítěte podle § 20 odst. 1 ZVÚOV,
- d) ukládání opatření ve výchově podle § 21 ZVÚOV.

III.

Zaměření dozoru v místech, kde se vykonává vazba, trest odnětí svobody nebo zabezpečovací detence

Vedle obligatorního zaměření dozoru podle § 18 odst. 1 tohoto pokynu obecné povahy se státní zástupce podle své znalosti poměrů v konkrétní věznici nebo ústavu pro výkon zabezpečovací detence sám iniciativně zaměřuje na ty oblasti, v nichž lze předpokládat porušení právních předpisů.

(1) Ne zvolí-li jiné zaměření, zaměří svůj dozor při výkonu vazby na následující oblasti:

- a) dodržování povinností k ochraně obviněných proti neoprávněnému násilí a ponižování lidské důstojnosti,
- b) použití donucovacích prostředků zaměstnancem Vězeňské služby,

- c) dodržování minimálních ubytovacích ploch a objemů cel,
- d) přijímání obviněných,
- e) zda byl obviněný v zákonem stanovených případech neodkladně propuštěn z vazby a zda byly dodrženy související právní povinnosti,
- f) dodržování práv obviněných, zejména zda obviněný není podrobován nedůvodným omezením,
- g) zda věznice neprodleně odesílá státním orgánům České republiky žádosti a stížnosti obviněných,
- h) uplatňování a dodržování právních předpisů o kázeňských přestupcích,
- i) uplatňování a dodržování právních předpisů o vycházkách,
- j) nabídka účasti na preventivně výchovných, vzdělávacích, zájmových a sportovních programech,
- k) dodržování právních předpisů o výkonu vazby u zvláštních skupin obviněných (mladiství, ženy, cizinci), zejména při umísťování do cel,
- l) a ve vztahu k cizincům také, zda byli stanoveným způsobem poučeni a zda v případě přemístění cizince věznice vyrozuměla příslušný konzulární úřad.

(2) Nezvolí-li jiné zaměření, zaměří svůj dozor při výkonu trestu odnětí svobody na následující oblasti:

- a) dodržování povinností k ochraně odsouzených proti neoprávněnému násilí a ponižování lidské důstojnosti,
- b) použití donucovacích prostředků zaměstnancem Vězeňské služby,
- c) dodržování minimálních ubytovacích ploch a objemů cel,
- d) ukládání a výkon kázeňských trestů a udělování kázeňských odměn odsouzeným,
- e) dodržování odděleného umísťování odsouzených a vnitřní diferenciací výkonu trestu,
- f) zda program zacházení obsahuje náležitosti stanovené zákonem,
- g) dodržování povinností stanovených k zabránění narušování účelu výkonu trestu při zaměstnávání odsouzených,
- h) zda byly včas odeslány příslušným orgánům stížnosti a žádosti odsouzených,
- i) propuštění z výkonu trestu,

- j) ochranné léčení vykonávané v průběhu výkonu trestu odnětí svobody,
- k) zaměstnávání odsouzených,
- l) zda mladiství vykonávají trest odděleně od ostatních odsouzených,
- m) zda se věznice zaměřuje na výchovu a přípravu mladistvého,
- n) zda věznice u mladistvého, který má plnit povinnou školní docházku, zabezpečuje její plnění vyučováním místo výkonu práce,
- o) zda věznice k profesní přípravě mladistvého žádá o vyjádření zákonného zástupce, který s mladistvým udržuje styk, a o vyjádření orgánu sociálně-právní ochrany dětí,
- p) zda věznice za splnění zákonných podmínek umožní mladistvému přerušení výkonu trestu odnětí svobody,
- q) vyřizování žádosti odsouzené matky nezletilého dítěte o povolení, aby ve výkonu trestu odnětí svobody měla dítě u sebe a starala se o ně za zákonných podmínek,
- r) zda je odsouzené matce nezletilého dítěte umožněno přerušení výkonu trestu za splnění zákonných podmínek,
- s) zda se ve vnitřním řádu věznice a při volbě obsahu a forem programu zacházení přihlíží k závěrům odborného lékařského posouzení odsouzených s duševními poruchami a s poruchami chování a k nutnosti individuálního nebo skupinového terapeutického působení.

(3) Nezvolí-li jiné zaměření, zaměří svůj dozor při výkonu zabezpečovací detence na následující oblasti:

- a) umístování chovanců do ústavů včetně odděleného umístování stanovených skupin chovanců,
- b) použití omezovacích prostředků,
- c) ukládání a výkon kázeňských trestů a udělování kázeňských odměn,
- d) dodržování práv chovanců,
- e) vzdělávání a zaměstnávání chovanců,
- f) náležitosti evidence osob a povinné dokumentace.

IV.

Prověrky a šetření

Při prověře i šetření využívá státní zástupce svých dozorových oprávnění obsažených v ustanoveních § 78 zákona č. 169/1999 Sb. (ZVT), § 29 zákona č. 293/1993 Sb. (ZVV), § 40 zákona č. 129/2008 Sb. (ZVZD) a § 39 zákona č. 109/2002 Sb. (ZVÚOV).

V.

Mimořádné události

(1) Nebezpečným vězněm podle čl. 21 písm. e) je zpravidla osoba obviněná z trestného činu uvedeného v § 88 odst. 4 trestního zákoníku nebo odsouzený vykonávající trest ve věznici s ostrahou nebo se zvýšenou ostrahou.

(2) Výsledkem prošetření mimořádné události může být i odůvodněný závěr, že mezi mimořádnou událostí a postupem dozorovaného subjektu není žádná souvislost. V takovém případě se šetření ukončí.

Příloha 2

Obsah informace o mimořádné události

Vzor informace o mimořádné události podle čl. 9 odst. 3, kterou je nutno podat do 30 pracovních dnů od dne kdy se státní zastupitelství dozvědělo o mimořádné události

Obrázek za10-12a.jpg
Plná velikost obrázku

Příloha 3

Příkaz pro školské zařízení

Vzor příkazu k zachování předpisů platných pro výkon ochranné nebo ústavní výchovy

Obrázek za10-12b.jpg

Plná velikost obrázku

Příloha 4

Nařízení propuštění pro školské zařízení

Vzor příkazu k nařízení propuštění dítěte ze školského zařízení

Obrázek za10-12c.jpg
Plná velikost obrázku

Příloha 5

Příkaz pro Vězeňskou službu ČR

Vzor příkazu k zachování předpisů platných pro výkon vazby, trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence

Obrázek za2-17a.jpg
Plná velikost obrázku

Obrázek za2-17b.jpg

Plná velikost obrázku

Příloha 6

Nařízení propuštění pro Vězeňskou službu ČR

Vzor příkazu k nařízení propuštění obviněného nebo odsouzeného nebo chovance ze zařízení Vězeňské služby ČR (věznice, vazební věznice, ústav pro výkon zabezpečovací detence)

Obrázek za10-12e.jpg
Plná velikost obrázku

Příloha 7

Protokol o podání podnětu k výkonu dozoru

Obrázek za10-12f.jpg
Plná velikost obrázku

1 § 16a zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění zákona č. 14/2002 Sb.

2 § 66 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní.

3 Čl. 11 odst. 1 pokynu obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně č. 9/2008, o netrestní působnosti.

4 § 5 odst. 5 zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění zákona č. 383/2005 Sb.

5 Srov. čl. 20 pokynu obecné povahy.

6 § 2 odst. 2 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů.

7 § 16a odst. 6 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů.

8 § 78 odst. 2 písm. b) zákona č. 169/1999 Sb., § 29 odst. 2 písm. b) zákona č. 293/1993 Sb., § 39 odst. 2 písm. c) zákona č. 109/2002 Sb., § 40 odst. 2 písm. b) zákona č. 129/2008 Sb.

9 § 16a odst. 7 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů.

10 § 12d odst. 2, 3 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů.